

19. *Štubelj*
Snopič 38-39.

Slovanská
knižovna.

Славянская
Библиотека.

Slovanska knjižnica.

Urejuje in izdaja Andrej Gabršček.

IZBRANE PESMI

Zložil

Anton Funkeš

(Čisti dohodek je namenjen Ljubljani).

V GORICI.

Natisnila in založila Goriška tiskarna A. Gabršček.

(15. junija 1895.)

IN = 030000892

Slovanská
knihovna.

Славянская
Библиотека.

Slovanska knjižnica.

Snopič 38-39.

Cena 50 kr.

(Čisti dohodek je namenjen Ljubljani).

Urejuje in izdaja Andrej Gabršček.

Izbrane pesmi.

Zložil

ANTON FUNTEK.

V GORICI.

Natisnila in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček.

(15. junija 1895.)

Anton Funtek

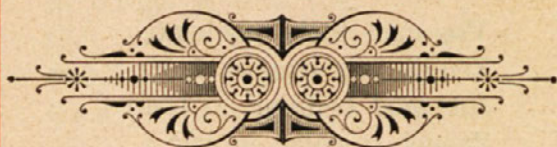

Tzbrane **D**esmi.

Natisnila in založila
Goriška tiskarna A. Gabršček

Ljubljani v posveto.

Tebi, mesto naše belo,
Ki od starodavnih let
V pesmi glasih si živelo,
Bodi vsak ta spev zapet!

Srečnejši so bili časi,
Ko, Ljubljana, tebi v čast
Pesmi so zveneli glasi —
Zdaj ti žuga le propast!

Vse, kar tu v stoletjih davnih
Naš si je postavil rod,
Priče vse o dnevih slavnih,
Dela in prosvete plod:

Vse nam htela razdejati
Zemlje je sovražna moč;
Jok med bednimi je brati
Zvênel iz palač in koč...

Pa da bi v tej hudi dôbi
Pevec pesem ti zapel?
Ali ni, kot da ob — grobi
Tvojem peti bi začel? — —

O zakletih mestih mnoga
Čita v knjigah se povest:
V mestu vlada nema toga,
Zlâ, gorjá je tu posest...

Takšno mesto v bajki stari
Tudi si, Ljubljana, ti!
Vse mrtvó... Nikjer ne žári
V bedni tvoji se noči!...

Vender glej! V pravljicah tudi,
Ko celó brezupni klik
Že prestane v boli hudi,
V mesto dojde — rešenik!

In dospèl je tudi vate —
Glej, pred vsak dohaja hram!
Dôšel je med žalne brate
Genij bratoljubja sam!...

Žitje novo vzklij in vzrasi
Iz razrušenih zidin —
Dal Bog, da o strašnem časi
Nam ostane le — spomin!

Ne Ljubljani razdejani,
Ki jo strl je zemlje gnev —
Ne, obnovljeni Ljubljani
Posvečen je vsak ta spev! —

Njegovemu Veličanstvu
cesarju Francišku Jožefu I.

ob Njega prihodu v Ljubljano
dné 7. maja 1895. leta.

Čez prah in sip pot vodi Tvoj,
Prejasni car; ravsute stene,
Pogubo, bedo brez premene
Na poti gledaš pred Seboj! . . .
Objokan národ naš v tem hipu
Stoji na prahu in posipu,
Naš národ, bedni ta trpin,
Stoji drhteč sred razvalin
Kot siromak, ki je izgubil
Vse, kar imel je, kar je ljubil . . .
Brez doma smo! — — Ti sam pred leti,
Prejasnih dedov slavni Sin,

Zrl srečnejši ta dom si sveti
In sred veselih jasnih lic
V pozdrav si čul za klicem klic,
Zastave so se v zraku vile,
Molitve zate se glasile,
Udanosti so priče bile . . .
Teh dnij krasota in milina
Še zdaj nam neče iz spomina!
Brez doma smo, brez varne strehe,
In rod, ki se Ti klanja tod,
To siromakov le je rod,
Mirú potreben in utehe!
Glej dete, ki roké Ti proži,
Glej starčka, ženo in možá,
Vse bledih lic ihti in toži,
A sredi tožeb in solzâ
Hvaležno vender se smehljá!
Smehljá se k Tebi . . . V ljutem časi,
Ko nas podsulo je gorjé,
Prošnjâ se tisoč zate glási
In zdušno vsako Te srcé,
Vsa množica ob Tebi vneta
Slavi Dobrotnika-Očeta! . . .
Zazvênel k Tebi v zlato mesto
O bedi naši glas je zlá:
Iz Tvojih rok za mesto zvesto

Podpora prva je prišla.
Še več: Ti, naš prejasni car,
Dospel si sam med nas, kot oče
Dospè med deco, če vihar
Razsuje krov ji rodne kočè,
Ti sam, naš Oče in Vladar!
In po vseh grozних prejšnjih dneih
Na lice sili blažen smeh,
Veselja blésti sled v očéh! . . .
Brez doma smo! . . . A koder kroži
Nad carstvom Tvojim se nebó,
Brat bratu rešno roko proži,
Na pómoč nam hiti vsakdó,
In bratovske roké gradé,
Kar strla sila je zemljé . . .
To vzgled je Tvoj! In če roké
Odprl si Ti, če vsak med nami
Dobrotnost Tvojo zná, naš car,
Kakó s hvaležnimi solzami
Rok ne bi vzpel in za vsekdár
Iz duše dnà zvestobe ne bi
Prisegel, car dobrotni, Tebi?
Dà, tlak se ziblje pod nogami,
Strop se udaja, skala ruši,
A ko se trese, giblje vsè,
Ko vse se zgreza in majè:

Ljubezni té, ki v naši duši
Živi zaté, prejasni car,
Ne zruši nam noben vihar! — —
Med razmajánimi zidovi
Pozdravljen, Oče in Vladar,
In Bog Tvoj prihod blagoslovi! —

Pesem o pesmi.

Uteha duši zaželena,
Poslanka mila iz nebá,
V svečanem hipu porojena,
Oj, pesem, bodi počesčena,
Pozdravljena iz dnù srcá!
Odkar človeku je na sveti
Živeti dano in trpeti,
Odkar mu glas veselja dan,
Ti spremljaš ga od vekov let,
In ko nekoč ostavi svet
Poslednji človek in zemljan,
Poraz i tebe stare ljuti,
A v občem konci ti peruti
Razviješ v dom prvotni spet! . . .
Pozdravljam te iz dnù srcá,
Glasnica čustev in željâ!

Sedaj bridkó, sedaj veselo
Zvení tvoj glas v človeško delo,
Mehak sedaj kot glas zvoná,
Ki potnika k počitku zove,
Grmeč sedaj kot spev vodâ,
Ki dviga jih vihar v valove! . . .
Prizorov sto pred mano plove,
Zamaknjeno duh sanja moj;
In čuj, ko zrem jih pred seboj,
Iz dalje na uhó mi bije
Kot spev nebeške harmonije —
To, pesem božja, glas je tvoj! . . .
Postoj, moj duh, ondot postoj
V prijaznem domu, kjer v zibéli
Presrčno dete mi leži;
Oj, dnevi lepi in veseli,
Ki mati mlada jih živí!
Kakó se ji ljubó nasmiha
To nežno dete, ko mehkó
Zvení mu pesem tiha, tiha,
In zdaj, kakó že spí mirnó! . . .
Kdo vé, morda tedaj nebó
Odprto v rahlih sanjah gleda,
In v nebu angeljci pojó!
Daj Bog, da níkdar žitja béda
Ne zagrení mu zemskih let,

In ko nekoč ga k Sebi spet
Pokličeš, Bog, tedaj naj leže
K počitku mirno, ne trpin,
Ki od življenja bojev, teže,
Od vseh pozemskih bolečin
Upehan, zbegan in potrt
Rešnico je pozivljaj smrt! . . .
A ko zbobni mu v jamo krsta,
Prijateljev še zvestih vrsta
Zakliče v zadnji mu spomin
Iskren pozdrav in tožno splava
Nagrobne pesmi glas v nebó,
Da mnogo se rosí okó . . .
Naj mirno, naj v Gospodu spava,
Saj bil je človek plemenit,
Ki živel bratom je, ne zase;
Gospod, naš Bog, vse večne čase
Uživati mu daj Svoj svit! — — —
Ti naš brezkončni si Vladar,
In Tebi klanja se na svetu
Ljubeč in v strahu in trepetu
Na vekov veke vsaka stvar . . .
Glej, v cerkvi pólje solnčni žar,
In morje luči se razliva
Na zlati, venčani oltar . . .
Pri službi božji verno biva,

Pobožno moli národ zbran,
Da poslaví Gospodov dan!
Kadila se dišeč oblak
Po cerkvi dviga v svetli zrak —
Takó kipé molitve glasne
Iz src v višine večnojasne;
Otroci cvetni, starčki veli,
Možjé, dekleta in žené,
Mladeniči Bogá časté.
Kakó navdušeno-veseli
Glasovi pesmi jim kipé,
Kakó zvení ta pesem peta,
Znaneč njih srčna čustva sveta —
Dà, takšen govor je srcá,
In veličasten spev je tá! . . .
Kakó li bi človeški rod
Proslavljal lepše Te, Gospod,
Kot kadar veličastvo Tvoje
Slaví pobožne pesmi glas,
Ki Tebi jo navdušen poje? — — —
Ti up, zaščit, Ti naš si spas,
Ti k Sebi dvigaš s tal človeka,
Ko k Tebi se v pomoč zateka;
Ti Oče si, nas vse ljubeč,
A strašen tudi, če grozeč
Pošiljaš nam v pokoro kazni,

Tedaj drhtimo od bojazni!
Glej, dvignil se je krut vihar
Po mirnih dolih in ravninah!
Pastir trepeče na planinah,
V palači svoji bogatin
Drhtí, videč ponočni žar
Požganih sêl, vasij in mest,
Ki dviga se iz razvalin!
Sovražnik bliža se zločest,
Vse ruši, lomi njega sila,
Bojnikov žene brez števila —
Gorjé, kdor pride njemu v pest! . . .
Naproti vojska se pomika,
Da preko dragih rodnih mej
Požene tujega krvnika;
Kakó goré jim lica, glej,
Kakó se jim okó leskeče —
Strašljivca ni v vsi vojski tej!
«Na boj, na boj!» — hrup, krik in šum,
Izdrte vidim bridke meče . . .
Še jeden hip — «Bog vojnih trum,
Ti vódi nas v krvavo zmago
Za našega orožja čast,
Za domovino našo drago . . .»
Kot morje, ko vihar strašan
Razpenjene valove dviga,

Grmí njih spev čez bojno plan
In nov pogum in novo strast
V junaških prsih jim zažiga — .
To pesem, to je tvoja moč! — — —
Pobit sovražnik, boj končan,
Domov se vojska slavno vrača,
Iz širih dômov, tesnih koč
Zvení pozdrav ji vriskajoč,
V zastavah koča in palača
Slaví junake, mesto, vas
Pretresa pesmi zdušne glas,
Saj zrušena je moč usodna,
Slobodna spet je zemlja rodna! . . .
Oj, dom ti naš, ti krasni svet,
Bog čuvaj te na veke let!
Kakó iz prsij bí ne vrela
Ognjena pesem, ko povsod
Pradedov svojih davna dela
Po domu svojem gleda rod?
In ko té sinje zrè planine,
Zelene, plodne té doline,
Vrtove, griče, gaje té,
Gorice, bistre té vodé,
Od sreče mu okó je rosno,
Od slásti koperní srcé
In pesem dvigne se ponosno

V proslavo rođne té zemljé...
Pastir jo poje na pogorji,
Ko zrè pod sabo dol in plan;
Brodar prepeva jo na morji,
Ko misli na svoj dom daljan;
Rudar pod zemljo, potnik v logu
Pošilja pesem vročo k Bógu,
Srčno za sveti dom proseč — — —
In slušaj spev v nebó kipeč!
Na trati nežna te mladina
Opeva, mati domovina!...
Gorjé, kdor doma ne pozná!
Gorjé, kdor té ljubezni sili,
Kdor pesmi tej poslanki mili,
Človeštvu došli iz nebá,
Srcé zaklene in duhá!

Zanj nima svet nobenih dik,
Nikjer prekrasnih ónih slik,
Okrog katerih se ovija
Odsev nebeški — poezija!

Poglej, povsod se svet mladí,
Vse klije, cvête, zelení!
Planin srebrnočisti toki,
Studenci živi v senčni loki,
Po zraku pesem drobnih ptic,
Dišava sto in sto cvetic,

Prirode vse skrivnostni klic —
Vse, vse zveni v srcé čuteče,
Budí mu pesmi rahlo speče! . . .
Kakó li krasna si, priroda,
Od vzhoda daleč do zahoda!
Naj cvetje živo te krasí,
Naj cvetje snežno te odeva,
Naj luč jutranja te zlatí,
Naj žar večerni te obseva,
Naj mirno sanjaš, naj vihar
Iz sanj te plaši — jaz vsekdár
Na tebe gledam z dušo verno,
Slaveč krasoto neizmerno
In večnega vsemirja čar!
In vsa ta bajna harmonija
V navdušeno se pesem zlija,
V božanstva silen slavospev;
Iz nje pa kot lehak odmev
Zveni človeštva poezija! — — —
Pozdravljena iz dnù srcá,
Glasnica čustev in željâ!
Ljubezen, srd in kes in gnev,
Veselje, žalost ti naznanjaš;
Sedaj o sreči zlati sanjaš,
Sedaj gorjá te stiska moč — — —
Ti ljubljena palač in koč,

V veselji rádostna spremnica,
V bridkosti žalna tolažnica,
Kakó bi govor te slavil,
Da ni se govor v pesem zлил? . . .
Doklèr človeški rod na zemlji
Veselo, tožno bode žil,
Ti, pesem, dušo mu objemlji
In nosi ga do Njega gor,
Ki v večnojasnem domu žije,
Ki vzorov vzor je sam izvor
Glasnice vzorov — poezije! —

Simonu Gregorčiču

ob petdesetletnici njegovega rojstva
dne 15. oktobra 1894.

V delavnico sem Tvojo zrl,
Kjer genij Tvoj nam jasne vzore
Presnavljal je v umetne tvore;
V njih žiješ, v njih ne boš umrl!
Utrujen se mi zdiš kipar,
Ki po stvarjanji vsega dneva,
Ko že večerni seva žar
In k miru zvon iz lin odmeva,
Umetni dom je svoj zaprl,
Utrujen pač, a strt nikdár!
Večerni žar na Tebe seva,
In vse nebeške slike tiste,
Ki jih strmečim si očém
Razgrinjal Ti, kot solnce čiste
V večernem soji gledam tem...

Kdo vé, mordà na praznik Svoj
Kot v sanjah sam jih gledaš tudi!
Dej, ali se o'ó ne čudi,
Ko pred Te stopajo nocoj
Podobe mile, ljubeznive,
Ne mrtve, nego bodre, žive,
Ko stopajo, kot da nikdár
Ob njih razsajal ni vihar,
Ki ves jim hotel kras je sneti,
Še več: razbiti jih in streti? — —
Ko délavnico si zaprl,
Vihar teh slik ni Tvojih strl:
Branili smo jih zdušno sámi,
Da žile bi na vek med nami...
Kakó njih zbor v spomin Ti sili, .
Kakó je živ, kakó se mili,
Med njimi Ti stojiš molché,
Molché oziraš se na njé!...
In tesna soba se odklepa,
Iz neme céle v živi svet
Strmiš zamaknjen in zavzet —
Glej, tam je zemlja širna, lepa,
Tam božja se iskrí priroda,
Ki dala Ti je zlatih sanj;
Tam zunaj z jasnega si svoda
Pozival zvezdo srečnih dnij

Na rod, ki živel si le zanj! . . .
Krasan je pač nebeški sij,
Ko v zlatem snù svetá odkletev
Uzrl strmečih si očij
A strah, ko mrak nebó zastrè,
Da kmetu bi uničil setev,
Da nadeje končá mu vsè!
Prizor si gledal tak mračan,
Brezupnega si videl kmeta,
Ki molil, prosil je zaman —
Tam oljčina mladika sveta
Pregnala je vihar strašan! . . .
Pred sabo snežno zreš ravan,
Po nji se jasen bliska dan,
Tam raj planinski se prostira,
V njem skače mlad, vesel pastir
In peva, peva v rajski mir . . .
Srcé ti gine in umira!
In ondu, glej, ves božji vrt
Pred Tabo je kot v snù odprt:
V njem gledaš tajnih sil stvarjanje,
Iz bitja v bitje presnavljanje,
Vse to budí Ti svetle sanje . . .
Priplula je pomlad z nebá,
Na senčni veji ptiček poje —
Kakó Te mami pesem tá,

A bol prešinja srce Tvoje;
Ob Tebi klije sto cvetic,
Stotisoč tam trobentic piska,
Domov v nebó zvení njih klic,
Od rádoti srcé Ti vriska;
Tam zreš cvetice na gomili,
Spomin ob njih Te žal posili:
Mordà so le izraz kesanja,
In roka, ki jih zdaj sadí,
Sadila njemu, ki tu spí,
Le trnje je nekdanje dní — —
Na grobu rajši naj poganja
Ta črni trn, čegàr ostí
Zadirajo se v trudno nogo,
Da trepetá srcé ubogo! . . .
A Tebi ne! Duh silni Tvoj
Trpí brez tožbe vsako togo,
Ponosni duh se Tvoj ne klanja,
Saj streti more ga vihar,
Podreti pa nikdár, nikdár!
A ko trpiš v brezglasni boli,
Ne vživaš sreče sam nikoli:
Srcé odpiraš in roké,
Da lajšáš bratovsko gorjé!
Ni Tebi žitje praznik lé,
Ne, delaven je žitje dan,

In ne le, kar zahteva stan
Kar more, to je mož dolžan
Storiti bratu, domovini,
Ki ves jo svet teptá z nogó,
Kateri s slavo in častjó
Ovij glavó Bog trojedini,
Ne s krono, trnjevo takó! . . .
Na polji znamenje stojí,
Podoba krasna v njem žari:
To znamenje srcé je vneto,
V tej sliki zreš očino sveto! — —
Prispel na solnčno si ravan,
Kjer tuji Ti zvené glasovi;
Kakó strmiš na njo mračan —
V nji naši so samó grobovi!
A tu! Rod žije tu svetnik,
Ki stiska ga ohola moč;
Za národ ta mogočni vzklik
Zvení Ti v pepelnično noč:
Le vstani, rod ob tlá teptan —
Prišel ti je vstajenja dan!
Kakó na bregu bistre Soče
Kipí srcé Ti v prsih vroče:
Ta voda bodra v tok strašan
Narasi, kadar tujec z juga
Prišel bi na to plodno plan,

Da rod bi naš bil tujcu sluga
In tujcu last ta krasni svet!
Za rodni svet spè roj neštet
Po cesti beli v boj krvavi;
Tja sred sovražnih plane čet,
Da bo le dom, naš dom otet!
Kak bil vihar je na planjavi!
Srcé, rokó cesarju vsak
Za vojsko je podal junak,
Oboje pa na vek dekletu,
Ki zanj molilo je v trepetu!
Kakó jih zopet zreš nocej
Dekliške slike Svoje žive,
Takó lepé in ljubeznive . . .
Kakó li pógled bistri Tvoj
Zataplja se v očesce milo,
Kjer se nebó je odklenilo,
Nekdanje sreče Tvoje raj:
En sam poglèd srcé užgè,
Da plamení nam vekomaj! . . .
Pod góro gré mladó deklè,
Gré v sveti noči, da uzrè
V potoku dni prihodnje vsè,
Ki jih nebó ji prisodilo;
Tam vene cvet dekliški mlad,
Po vrtci vzetem mrè brez nad;

Tam čez ograjo vrtno gleda,
Željno mladenka gleda bleđa,
Ker njega od nikoder ni!
Prizor se spet mi drug odkriva:
Tam romarica, glej, hiti
Čez hribe, čez doline tri
Na žalni grič, kjer v smrti sniva
Vojak udan le nji, le nji . . .
In vidiš li, kakó si venec
Nevesta devlje okrog senec,
Da gré k poroki, ko nebó
Blestečih bode zvezd polnó —
Tam čaka jo srcé zvestó!
In glej mi na zeleni gôri
Tesarje tri v jutranji zôri . . .
Tja dojde dèkle, mlad tesar
Pa steše mi prečudno stvar,
Ki rakev pač mrtvaška ni —
Ne, postelj se mi pirna zdí!
Na trgu žid je lišp razstavil —
Nikar ga, dèkle, ne kupuj!
Kaj lišp ti bode takšen tuj:
Bog sam je lepšega pripravil,
Del na život ga vitki tebi,
Najlepša sama si na sebi!
Zamaknjeno nevesta tam

Po majki, ljubci se ozira ;
Srcé drhtí ji od nemira,
Ko skoro gré odtod drugam,
Kjer žena bode kraljevala
In srečna dom osrečevala.
Blestí obroček se droban
Na prstu ji, lepó skovan —
Pomembe poln je to simbol,
Spremnik je skoz radóst in bol!
Bog te varúj, da ves tvoj cvet
Med deco pomladí se spet — —
Oh, vidiš li, kakó se klanja
Nad zibelko, kjer mirno sanja
Nje angeljček . . . tisóč prošnjâ
Hití v nebó ji do Bogá!
Daj Bog, da se ne zgrudi kdâj
Ob smrtnem odru, kjer mrtvó
Počiva dete ji bledó,
Takó ji sreče ne končâj — — —
Kaj vidim? . . . Sredi belih rož
Na črnem odru spava mož — —
Mrlič mi znan, znan ta obraz —
Bolest srcé mi izprehaja — —
Pobegni, jadni mi prikaz!
Ob tem prizoru meni vstaja
Le jeden glas, in z mano grudi

V molitvi se ves národ tudi:
«Ti, ki si naš preslavni sin,
«Kot malo nam nebó jih dalo,
«Ti naš ponos, ki sto vrlin
«Te venča v našo čast in hvalo,
«Oh, žij nam sredi sreče rož,
«Žij bodro nam še dolge dni,
«A Bog nam daj še mnogo móž,
«Móž plemenitih, kot si — Ti!»

Prolog

pri slavnostni otvoritvi deželnega gledališča v Ljubljani
dne 29. septembra 1892.

Odklenil se je torej dični hram,
Da vanj slovesno se nocoj preseli
Umetnost naša, ki pod streho nizko
Iskati si je morala zavetja,
Ko jo iz kota ónega celó,
Kjer bivala sirota je pred leti,
Pregnal požar je ljut... Še nekaj hipov,
In prvič se odkrije pozorišče,
Kjer nam življenja igra izpremembna
Kazala bode tragiške prizore,
Kazala tudi mnog vesel obraz...
Radóst, ki čita se na vsakem lici,
Gospôda častna, to pogled je lep;
Nocojšnja obča oduševljenost,
To blagoslov iskren je hiši novi!

Nocoj pač lahko gledamo nazaj,
Ne da bi nam bridkost zalila srca,
Ko dvigajo podobe se pred nami,
Katerih, žal, slovenska zgodovina
Iz časov vseh nam kaže sto in sto!
Saj danes nas prešinja ta spomin,
Da óni boj, pogostoma brezupni,
Ki bije ga od davnih dnij naš rod
Za sveti jezik svoj, za boljše čase,
Ni bil zaman; zavest obhaja nas,
Da v resni drami naše zgodovine
Večer nocojšnji je svetel prizor,
Ko po stoletnem trudu zmagovito
Proslavlja svoj uspeh junak-Sloven! . . .

Pred leti sto, kaj bili smo, in kaj
Umetnost naša bila je tedanja?
Ponosno v óni dóbi govor tuj
Zvenèl je po slovenskih pokrajinah,
Umetniki so tuji nam kazali
Na odru slike tuje poezije,
Ker svojih nismo še imeli slik!
A čas je prišel, ko je ded strmeč
Zaslišal prvi glas slovenski z odra,
Ko pesem je slovenska kakor sèn
Objela mu duhá, ponižna res,

A pesem, kakor da prihaja z néba! . . .
Tedaj umetnost višnja prvič je
Na javnem odru govorila z nami
In na prosvetnem pozorišči našem
Bil to prizor je prvi, ko nastopil
Naš rod je kot junak, čegàr ideja:
Ustvariti na rodni zemlji svoji
Umetnost si domačo — oh, zajedno
Bilà je njega — tragiška krivica! . . .

Gospôda moja, slike še nocoj
Iz dnij poznejših vidimo vesele,
A žal, prizorov je bridkostnih več,
Ko to umetnost, komaj zasnovano,
Uničiti je htela moč protivna,
Ko skoro mislil je slovenski rod,
Da njega drama se izpremeni
V tragedijo, da v boji za idejo
Upehan, strt se zgrudi v prah — nikdár!
Ne, prišlo ni takó! Požar sicèr
Vpepelil nam celó je gledališče,
Kjer nas ljubili niso, le trpeli,
Umetnosti pa naše ni končal!
V zavetje tesno je zbežala tàkrat,
Da ondu željno bi čakala časa,
Ko nam odkrije vse lepote svoje,

Katerih v preponižnem domu ónem
Razvijati nikdár ni mogla vseh!
Ta čas je tu! . . . Nocoj, v slovesni uri,
Ko v národa slovenskega imeni
Poslopje novo posvečujemo,
Izginejo naj vsi spomini drugi,
A ta spomin vsekdár ostani nam:
To gledališče, ki je najprej naše,
Ponosna bodi priča, da Sloven
Poslednji ni v številu národov,
Ki kdàj zaščitniki so bili zdušni
Jeziku, domu in zató — prosveti.

In če nocoj v minule dni lahkó
Upiramo pogled, ne da bridkost
Zalila bi nam srca, páč takisto
Oziramo lahkó se v dni bodoče!
Pred nami dôba se odklepa nova —
Kaj nam prinese, kdo pové nam to?
A bodi kakorkoli: tega vselej
Zavedajmo, gospôda, se častita,
Da delo resno le rodí uspeh!
Tedaj v sijajni novi hiši tej
Učakamo resnično zlate čase,
In upravičeno slovenski rod
Ponašal bode se pred tujim svetom:

«Poslopje to je viden spomenik,
Da vselej zmaga národ, čegar delo,
In ako treba je, celó trpljenje,
Prosveti le je bilo posvečeno!» ...

Na čast in slavo našega imena
Razkrij se torej, pozoršče, zdaj!
Prizori naj vrsté se slikoviti,
A mi zakličimo iz duše dnà:
«Pozdravljena, slovenska nam umetnost,
Tvoj čas je tu — zavesa, kvišku — slava!»

Vijola.

Zvení mi v prsih o vijoli
Pravljice davne glas mehak:
Vijola cvet je srčne boli,
Ljubezni je iskrene znak!

Tedaj, ko sèn v pomladi prvi
Oživljaj je vesoljni svet,
Iz ljubljénčeve srčne krvi
Boginji ta je vzrasel cvet. —

Zvení mi glas o času sivem,
Kot znanil mojo bi povest;
Iz nje zvení v spominu živem
I moja rádost in bolest:

Ko sèn mi je v ljubezni prvi
Nekoč oživljal dušni svet,
Pognal je cvet iz moje krvi,
Bil je vijole-pesmi cvet!

Goslarju.

Lep nisi, obraz tvoj zagorel, raskàv,
In vender, ko strune pojó ti pod lokom,
Zdaj z rádostnim smehom, z bridkostnim
zdaj jokom,
Iskreno podal bi rokó ti v pozdrav.

Zamaknjen poslušam glasove le-té:
Igraj mi, da struna se jasno oglašá!
Ti tujec, jaz tujec, a pesem to naša —
Obema po domu trepeče srcé!

Glej, svet se razmika, oh, gledam jih spet,
Domače gorice, goré in planine,
Cvetoče vrtove, zelene doline,
Razgrnjen pred mano ves rajski je svet!

In tukaj so zopet vsi znanci zvestí,
Po njih se v tujini od srca mi toži . . .
Glej, ta me pozdravlja, ta roko mi proži,
Prijazno mi govor domači zvení! — — —

Lep nisi, obraz tvoj zagorel, raskàv . . .
Kaj vidim? Oh, solze tekó ti po lici?
Oprôsti! Lepó je to lice v resnici —
Prisedi! Ná roko! Pozdrav za pozdrav!

Mejnik.

Postavljeno je znamenje :
Slovenski mejni kamen je.
Pogubo čas je pisal nanj,
Zarisal ostre črte vanj.

Časteč pred njim glavó razkrij :
Pomnik je to iz prejšnjih dnij ;
Še več : Na nekdej naših tleh
Tožnik je to krivic, pregreh . . .

«Slovenski bil ta lepi svet,
A zdaj nam je že davno vzet ;
In kogar srečaš, brat je tvoj,
A rod sedaj tají on svoj».

Takó velí mi ta mejnik,
In jaz umejem njega klik;
Ob kamenu molčé slonim,
V spominih, slutnjah se topim.

In ko bolestno gledam nanj,
Drhtí mi duh od hudih sanj;
V minulost mi hité očí,
Prihodnje zrem pred sabo dní.

In zdí se mi, da moram plah
Poklekniti pred kamen v prah
In dvigniti proseč roké
Za bran, blaginjo té zemljé! . . .

Na cesti.

Nad poljem, od suše ožganim,
Poldánski zrak plamení;
Med poljem široka cesta
V neznane kraje drží.

Jaz hodim po cesti beli
In gledam čez daljno plan . . .
Nikjer drevesa, da potnik
Počil bi utrujen, prašan!

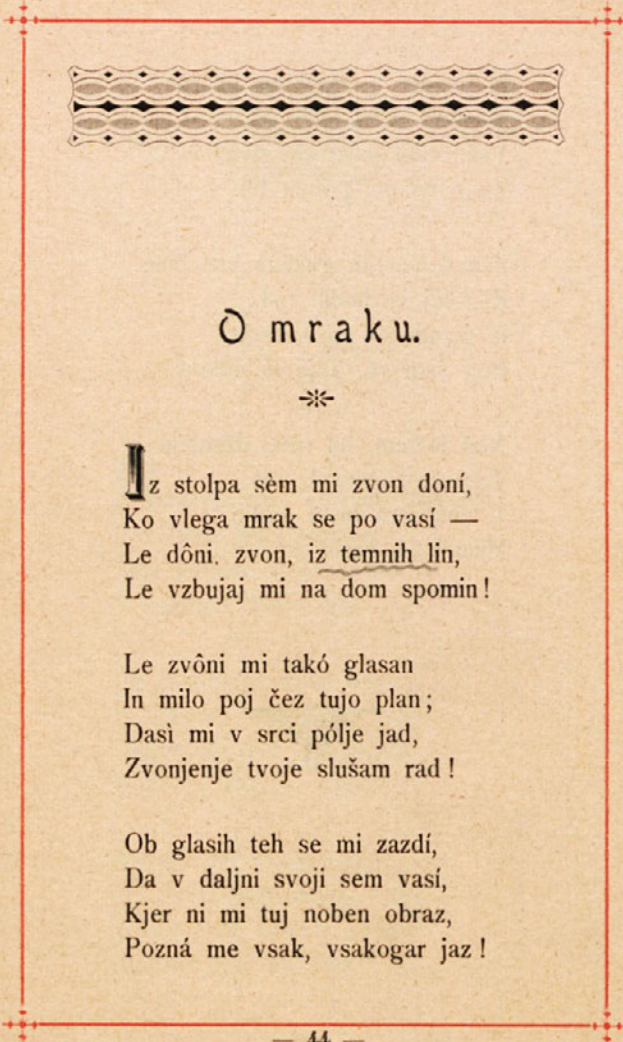
Veselje mi vsako umira
Na svetu puščobnem tem;
Res, cesta, besede hvalne
Nobene tebi ne vem!

In vender — čarôbna obséna
Na trudne mi lega očí:
Vsa cesta je zdajci živa,
Za potnikom potnik hití . . .

Zamaknjen jih gledam vse óne,
Ki kdáj so hodili tod;
Iz raznih so prišli krajev,
Bog sam vé, kdaj in odkod! . . .

Nad poljem, od suše ožganim,
Trepeče poldánski sev,
V dnù srca meni giblje
Minulih se časov spev . . .

Ō mraku.

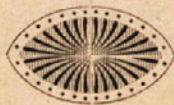
Iz stolpa sèm mi zvon doní,
Ko vlega mrak se po vasí —
Le dôni, zvon, iz temnih lin,
Le vzbujaj mi na dom spomin!

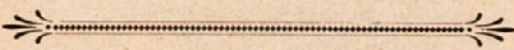
Le zvôni mi takó glasan
In milo poj čez tujo plan;
Dasi mi v srci pólje jad,
Zvonjenje tvoje slušam rad!

Ob glasih teh se mi zazdí,
Da v daljni svoji sem vasí,
Kjer ni mi tuj noben obraz,
Pozná me vsak, vsakogar jaz!

Zató pa, zvon, le zvôni mi,
Na tuji zemlji dôni mi,
Ti zvon večerni, zvon iz lin,
Le vzbujaj mi na dom spomin!

V spominski knjigi.

Imena in zopet imena,
Kjerkoli to knjigo odprem!
Zgolj tujci . . . Ne, evo mi znanca;
Začuden obstanem pri njem.

Bog živi te, mladi prijatelj!
Glej, dôkaj minilo je let,
Kar nisem te videl — zdaj sezi
V rokó mi prijateljski spet!

Vse kaže se bistro mi v duhu . . .
Mladenič brezskrben, vesel,
Med svet si namerjal korake,
Živeti šele si začel.

Živeti! Kakó te poslušam,
Na ustnih igrá mi nasmeh —
Kakó li povest je nebeška
O lepih, o blaženih dneh!

Za tabo zgolj rádot in sreča,
Pred tabo življenje svetló —
Oh, lahko navdušeno zrló
Po svetu je tvoje okó!

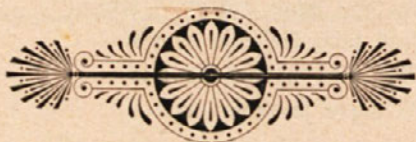
In ko te je steza privedla
V prelepi ta zemeljski raj,
V spominsko si knjigo i sebe
Radósten zapisal tedaj!...

Sèn gine... Pred mano razgrinja
Resnica vsakdanja se spet...
Čemú se budé mi spomini
Iz davno pozabljenih let?

Rad gledam jih vender, saj znanec,
Ki novič mu gledam v obraz,
Ki toli mi sreče odkriva —
Ta znanec, ta znanec sem — jaz! —

Na tujih tleh.

Oj, le šúmi, gozd, nad mano,
Senčni gozd na tujih tleh!
Zdí se mi, da pesem znano
Poješ o nekdanjih dneh!

Daleč plove misel meni
Čez planine in ravni:
Dà, to gozd je moj zeleni,
Ki nad mano spet vrší!

Dà, to spet so trate rodne,
Ki jih lepših nima svet,
Polja zrem, vrtove plodne —
Vse, kot bilo prejšnjih let!

Duša se topí od sreče,
Saj domá sem spet, domá . . .
Ali kaj sedaj vztrepeče
Tožno mi na dnù srcá?

Šúmi, šúmi, gozd zeleni,
Pesem poj o prešlih dneh . . .
Kaj ti veš, kakó je meni,
Ko medlim na tujih tleh!

Domá.

Po dolgih letih nate
Upiram spet okó —
Od vsega srca bodi
Pozdravljeno, drevó!

Jaz romal sem po svetu,
Ti raslo si domá;
Todà je li, da nisva
Zabila se midvá?

Kakov li čuden govor!
Res, ali ko šumiš
Nad mano vse zeleno,
Živ znanec se mi zdiš.

Ob listu list šepeče —
Kaj neki mi velí ?
Umejem te : Pozdravljaš
Srčno me tudi ti!

Pozdrav mi tvoj oživlja
Spominov sto in sto,
Srcé mi pólje v prsih,
Kot gledal bi v nebó.

In zdí se mi, da čujem
Kot prerok davnih let
Poziv iz listov tvojih:
«Ta kraj, ta kraj je svet!»

In meni je, kot sklenil
Pod tabo bi roké
In tlà poljubil sveta
Domače té zemljé . . .

Na božji poti.

Težavni pot je dokončan
Čez temne dole, solnčne griče;
Zvonóv iz cerkve glas ubran
K molitvi nas slovesno kliče.

Premnogo tu je ljudstva, glej!
Od daleč sèm je prihitelo,
Da želje bi na gôri tej
Bogú v molitvi razodelo . . .

Oj, zemlja daljna, solnčni raj,
S svetlobo jútranjo oblita,
Vé gôre tam, ti cvetni gaj,
Dolina ti med hribi skrita —

Vodé temné, zelena plan,
Cerkvâ prijaznih beli hrami,
Ti jasni vrt, ti gozd teman,
Vse, kar globoko je pod nami:

Kakó ne gledal bi vesel
Teh dik iz jasne visočine,
Kakó li rok bi ne razpel
V pozdrav te krasne pokrajine! . . .

Na glas pojó zvonovi spet,
Ljudjé k cerkveni grédo službi,
A jaz ostanem tu zavzet
V kipečih želj in čustev družbi.

Saj božji hram je zemlja vsà,
Srčno povsod se dá moliti,
Zató pa tu iz duše dnà
Pobožna mi molitev vzhíti :

«Bog živi te, prekrasni svet,
Milejša bodi ti usoda !
Saj s čudi božjimi odet
Ti dom si mojega naróda !» . . .

Zdravijca.

Natočimo v čaše svoje
Kapelj zlatih še enkrät;
Z bratom brat naj srčno poje,
Brata mi pozdravljaj brat!

Zemlja rodna, zemlja sveta,
Tebi mi nazdravljamo!
Tebi v blagost brez trepeta
Srčno kri zastavljamo.

Zorne naše so mladenke,
In možjé so rodu čast —
Živi, živi Bog Slovenke,
Živi rod in njega last!

Solnčne so planine naše,
Cvetni logi, senčen gaj —
Kvišku, bratje ! V roko čaše :
Živi Bog slovenski raj !

Čas-slikar.

Glôri sredi kamenja
Proge svoje čas je črtal,
Proge črtal in izvrtal
V skale svoja znamenja.

Čas, kaj snuješ vrhú gor?
Ko po zračni dolbeš grudi,
Plašno pógled moj se čudi,
Zroč na rok mogočnih stvor.

Morda tu je prestol tvoj,
Kjer prirodo devlješ v spone,
Kjer povelja in zakone
Daješ svetu pod seboj!

Prestol si postavil sam,
Ali kar si sam iztesal,
Sam iztesal in izklesal,
Bodeš strmoglavil sam.

Kaj iz znamenj čitam teh,
Ki jih roka tvoja piše ?
Kaj li črta, riše, briše
Na visokih skalnih tleh ?

«Na pečine sive čas
Pêčat lastni svoj udarjam,
Črtam, dolbem, rišem, stvarjam
Svojo sliko, svoj obraz ! »

Brez besed.

Pomlád. — Glej, drobna cvetica
Priklila iz solnčnih je tal!
Pomlád. — Glej, drobna pesem
Poganja mi v srci kal!

Čemú li proslavljal tebe,
Cvetica, na solnčnih bi tleh?
Vesela takó se mi vidiš
Zemljé utelešen nasmeh!

Čemú li, pesem, za tebe
Bésede zlagal bi v red?
Iskrena takó se mi vidiš
Sèn duše, sèn živ, brez besed!

Povesti poezije.

Povesti solnčne se glasé
Na jadernih oblakih ;
Povesti solnčne se budé
V pomladnih milih zrakih.

Šepečejo jih med sebó
Na vrtnih tleh cvetlice,
Radóstno tudi jih pojó
Na mladih vejah ptice.

In če kipeče ti srcé
V pomladnih glasih bije,
Tedaj umeješ solnčne té
Povesti poezije !

Ob gozdnem križi.

I.

Vselej, ko stojim pred tabo,
Gozdni križ ob senčni poti,
Kakor tiha, mehka tožba
Diha mi naproti.

Poleg tebe rase grmič,
Oh, noseč bodeče trne,
Ali s trnjem tudi cvéte
Nosi grm srebrne !

In to cvetje v lahkem dihu
Dviga se in zopet niža
In cvetočo krono plete
V zrak okolo križa . . .

Sam stojiš v tihoti senčni,
Gozdni križ, in nihče zate
Skrbi nima — pómlad sama,
Ta še misli nate !

II.

Ptiček droben je priletel
In na vejo sédel lahko ;
Tam zapel s kipečim glasom
Pesenco je mehko.

Molčal gozd je, ko se pesem
Kakor dih je razgubila,
Jaz le del sem, da je morda
To — molitev bila . . .

V starem gradu.

I.

Gôri v gradu pómlad veje
Skozi tihe mračne dvore,
A življenja prebuditi
V njih ne more!

Kar stoletja pokončala,
Ne vzbudí se v jednom hipu ...
Vekomaj bo spalo žitje
V tem posipu!

Nad grobiščem pa brezglasnim
Mračno plove dôba siva,
Plove, joka in obličje
Si zakriva ...

II.

Kip stoji na vrtu grajskem,
Kot bi gledal v davne čase;
Okrog njega pa bodeče
Trnje rase.

Temu kipu morda čelo
Prejšnjih dôb je venčal lovor;
Čul je rádost, slišal tudi
Tožen govor.

Bodi! — Davno zvénel lovor
In glasovi umolknili,
Zdaj samó bodeče trnje
K njemu sili...

In spomin samó šepeče,
Okrog čela pa ovija
Venec mu pravljíčnih cvétov
Poezija!

Angeljček.

Kakó zašlo si ti na grob,
Držeč v ročici nežne cvete?
Ti milo, ti nedolžno dete,
Kakó zašlo si ti na grob?

Ni znamenja na grobu tem —
Kdor spodaj spí, pokoj mu bodi!
O njega žitji in usodi
Ni znamenja na grobu tem!

Kàj ti velelo je srcé,
Da na gomilo osamelo
Neznancu si cvetove delo?
Kàj ti velelo je srcé?

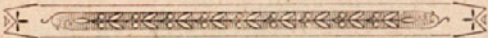
Prejasno gleda ti okó,
Da na tihotnem smrtnem vrti
Umelo že pomen bi smrti ;
Prejasno gleda ti okó.

Samó veselo zreš na grob,
Kamòr si delo nežne cvete ;
Ti milo, ti nedolžno dete,
Samó veselo zreš na grob.

A jaz kot v sanjah zrem naté,
Ko, blaženo v detinski dôbi,
Živ angeljček stojiš ob grobi ;
A jaz kot v sanjah zrem naté . . .

Bajni gostje.

Na knjigo strmé ti oči,
Obraz od veselja se rdí —
Dej, kakšno krasoto odkriva
Beseda in slika ti živa ?

Zdaj, deček, pač nisi več sam :
Prišli so v preprosti tvoj hram
Mogočni cesarji in kralji
In dvorniki v svileni halji.

Prišlè so mladenke krasné,
Mladenke in žlahtne gospé —
Vso družbo sijajno, oblastno,
Pozdravi dostojno in častno !

A kadar po družbi zreš tej,
Ob vratih še óno poglej :
Uboštvo ponižno tam čaka,
Pozdravi srčno siromaka.

Povedal bi težko dovolj,
Kdo gostov ti prija najbolj :
Če óni v skrlatu in svili,
Če družba v zakrpanem krili.

Kar gostov ti gleda okó,
Vse ljubiš jednako srčno,
In ako bi kóga ne bilo,
Hudó bi se tebi storilo.

Kakó se iskré ti očí,
Kakó ti obrazek gori —
Karkoli jih gledaš tu v hrami,
Vsi žijejo tudi med nami !

Teh gostov iz blaženih let
Ne zabi, ko stopiš med svet,
Spoštuj jih v skrlatu in svili,
A tudi v zakrpanem krili !

Najlepša pravljica.

«**N**ekdaj je bil...» Oh, čarobna beseda,
Glaseča se kot spev iz davnih let!

«Nekdaj je bil...» Okó presrečno gleda
Nazaj v pravljíčni bajnolepi svet;
Nad mano sèn razpenja zlat peruti,
Srcé mladostnih dnij veselje čuti.

Iz nova jadra duh po daljnem časi:
Pod snežnim prtom zemlja trudna spi,
Ob peči ded se greje sivolasi,
Nanj gleda deček z bistrimi očmi!

«Nekdaj je bil...» Razširi se obzorje,
Skrivnosti kaže zemlja, zrak in morje.

Gradovi vstajajo na skalah golih,
Nevidne so zgradile jih roké ;
V steklenem gradu na kristalnih stolih
Začarani mogočniki sedé ;
Demántov, biserov, srebrá in zláta
Zapirajo poslopja jim bogata...

Tu vitez hrabri v prah pobija zmaja,
In tam na boj pozivlje velikan ;
Tu svetli kralj poroke god obhaja,
In tam ječí kraljič, na smrt bolan ;
Tu blažen duh človeštvo osrečuje,
Ondot pogubo mu sovražen snuje...

In po morjá brezmejni površini
Mladič jadra v nepoznani svet ;
Ob hitrem brodu v čárobni milini
Oglašá spev povodnih se deklet :
Morjá razgrne zdajci se bogastvo,
Palač uzrè kristalnih veličastvo...

Živó je vse, kar zrè okó v prirodi,
Razgrnjeno je delo tajnih sil —
Oj, stokrat, stokrat mi pozdravljen bodi,
Ti krasni svet, ti dom duhov in Vil !
Ko pa mi čuda kaže domišljija,
Krasnejši svet pred mano se razvija :

Za mano dnij mladostnih zlati časi,
Za mano lepi moj nedolžni svet;
Doklèr bom žil, pa žili bodo glasi,
Nezabni glasi iz otroških let :
Ta dôba brez skrbj, bridkostij, boja,
Oh, to — najlepša je pravljica moja !

Božja poezija.

Večni Bog na zlatem stoli
Žar izpušča z néba zlat:
«Rôdi blagost, rôdi sad,
A nikdár ne rôdi boli!

«Želel sem, in moja želja
Zlat podala ti je svit;
Od dobrot si mojih zlit,
Zvit od sreče in veselja.

«Sini, žar, na polje bujno
In obrôdi zlati klas;
Sini na pogorja pas
In obrôdi vino rujno!

«Na livado sini tudi
In obrôdi cvet in cvet ;
Sini v gozda senčni svet
In zelenje mu obúdi !» —

Sine žar na polje bujno,
Obrodí mu zlati klas ;
Sine na pogorja pas,
Obrodí mu vino rujno.

Na livado tudi leže,
Obrodí ji cvet in cvet ;
Sine v gozda senčni svet,
Obrodí zelenje sveže.

Ko pa žar se ta razlija,
Čuj, šepeče vsaka stvar :
«Z néba zemlji blagodar
Trosi božja poezija !» ...

Gozdno svetišče.

Rahlo po svetišči gozdnem
Mlado jutro je hodilo,
Na glavici zlatolasi
Krono zlato je nosilo.

«Vstani, vstani, gozd zeleni,
In odprì mi čuda lepa!
Prihod moj svetišče tvoje
Solnčnim žarom naj odklepa!» —

Glej, in hipno v čudih svojih
Vse svetišče se razgrne;
Hipno se užgó po drevji
Luči zlate in srebrne.

Droben spev v prečistih glasih
Dvigne se po senčnem sveti,
Vmes šumí vejevje tajno
In dehté pogozdni cveti . . .

Dan Gospodov ! — V senčnem gozdu
Duša moja ga praznuje,
V gozda tajnem šepetanji
Ona dih Gospodov čuje !—

Pomladni spomin.

Po zemlji se prostira
Pomladi soj in cvet ;
Oh, težko pač umira,
Kdor zdaj ostavlja svet !

A rad bi htel umreti
Utrujeni trpin,
Samó da s sabo vzeti
Pomladni smem spomin !

Le enkrat me pustite,
Naj sinje zrem nebó,
V moj gozd me ponesite,
Ki ljubim ga takó !

Pustite me, da ptiče
Začujem še nad njim,
Da gore, polja, griče
Z očmi še preletim!

Če moram že umreti,
Oh, zunaj naj umrem,
Po živem božjem sveti
Naj z željno dušo zrem!

Svetlobe se napilo
Srcé bo in okó,
Svetlobo to v gomilo
Ponesem naj s sebó!

Ne branim se umreti
Utrujeni trpin,
Samó da s sabo vzeti
Pomladni smem spomin!

Božji poslanci.

Jeden hip ob rani uri
Božji čar je razodet :
Angeljci skoz zlate duri
Splovejo v pokojni svet.

V rokah, glej, nebá darove
Nosijo poslanci tí :
V kočó ta, v grad óni splove,
Blagoslavljat vse ljudi . . .

Trudnih zrè očj hvaležno
Sivolasi ded na njé,
Iz blazinic dete nežno
Širi proti njim roké.

Kjer v solzàh trpin trepeče
Brez pokoja in brez nad,
Splava k njemu tolažeče
Iz nebá poslanec zlat.

In kjer joče bleda mati
Pri bolničku vèn in vèn,
Tam poslanec božji zlati
Sreče ji pričara sèn . . .

Vse se bliska vrhu zemlje
Kot od suhega zlatá,
V svetem strahu svet vzprejemlje
Solnčne žarke iz nebá.

Sreče sèn je tudi meni
Rahlo legel na oči :
V svet oziram se vzbujeni
Kakor v raj nekdanjih dnî !

Smreka.

Na samem, v noči jasni,
Stoji med snegom smreka ;
Od biserov ledenih
Iskri se ji obleka.

Kot bi drevó božično
Ugledal v noči sveti,
Takó, samotna smreka,
Na tebe moram zreti !

In v mislih ti prižigam
Božične sveče zlate,
Željâ in sanj in upov
Stotero nizam nate . . .

Kakó v zelenji živem
Ta srčna dika sije!
Z vršiča pa se zvezda
Leskeče poezije!

Kot dečku, kadar gleda
Božične zlate sveče,
Takó srcé v nemirnem
Veselji mi trepeče . . .

Oj, gôri, zvezda sveta,
Srcé mi zate žije!
Prelep je Božič dušni
Pod zvezdo poezije!

Kapela.

Nizdolu z griča zrè kapela.
Nje stene je prepregel mah,
Razsule so se vhodne duri,
Med tlakom zrušenim
Poganja vela trava.
V zvoniku, kjer je nekdej
Prepeval zvon glasan,
Vrši bučeči veter.
Skoz gola okna
Zelenje zrè, in časih
Zletí samotni ptič
Na tlak razbiti v božji hram.
Oltar porušen; tu in tam
Sledí o slikah svetih.

Ugasnila svetloba lučij,
Umolknil petja glas . . .
Zvedavo časih solnčni žarek
Posveti v prazni hram
In isker sto in sto užiga;
Skrivnostno tudi zatrepeče
V tihoti časih rahel glas,
Kot bi molila bitja tajna . . .
A davno že nihčè
Ne moli tod; jedino potnik,
Gredoč po stezi mimo razvalin,
Postaja še
In v svetem miru
Pobožno moli,
Kot bi gorele še
Svetilke na oltarji
In bi zvenelo petje
Po zabljeni kapeli . . .

• Igrača.

Le glej po svetu, dete,
Veselo in svetló,
Srcé se meni smeje,
Ko bodro zreš takó.

Karkoli svet prelepi
Razgrinja ti stvari,
Kot bile bi igrače,
Takó jih gledaš ti.

Nekoč pa ti prinese
Življenje drugih let,
Ko zrlo boš drugače
Ta živi, pestri svet.

Tedaj boš pač spoznalo,
Da svet igrača ni —
Daj Bog, da bi ne bilo
Igrača njemu — ti!

Pravljični svet.

Kadar stopim v gozd zeleni,
Rad obstanem v njem zavzet :
Gozd zeleni, to je meni
Čárobni pravljíčni svet !

Šepetanje v vejah tajno,
Ptič pravljice poje vsak,
Vira čujem pesem bajno,
Glasov božjih poln je zrak . . .

Gôri, glej, nad gozd zeleni
Bel oblak je priveslal,
Zdaj godí se mu kot meni :
V sanjah je strmeč obstal !

Njega, mene v nepoznane
Kraje pot odvede spet,
Njemu, meni pa ostane
Živ spomin na bajni svet!

Y gorah.

Raz visoko gorsko sleme
Gleda dom tesan;
Vkreber nese težko breme
Mož potan.

Na samotno stezo seva
Živi solnčni soj,
Z drevja, v zraku mu prepeva
Ptičev roj.

Često že je hodil čvrsto
Vrhu teh strmin,
Ali danes nese — krsto
Mož trpin!

Krsto nese, da jedinca
Vanjo položí —
Siromaku se od svinca
Breme zdí . . .

Dôkaj sreče res nikoli
Bog mu ni delil,
A premnogo tudi boli
Ni užil.

Zadovoljno v tesni koči
Bival je doslej,
Zdaj pa dôba zlá napoči
Hiši tej !

Solzna mati, žena čaka
Gôri kraj sinú,
Pri mrličku bedna plaka
Brez mirú.

Stoj, to peče kakor plamen . . .
Močni mož potrt
Zgrudi se na skalni kamen,
V srci smrt !

Z drevja, v zraku mu prepeva
Pesmi ptičev roj,
Nanj, na krsto modro seva
Solnčni soj . . .

Vstane, v hrib se novič trudi,
Meni pa se zdí:
Takšna steza časih tudi
V grob drži! —

Vprašanje.

Lobanjo sem gledal na prsti —
Prekopal jo bil je grobar;
Premišljal sem dneve po vrsti,
Ki več jih ne bode nikdár.

Pozneje ob zibelki zase
Obrazek sem gledal cvetoč;
Po vrsti premišljal sem čase,
Ki dete uzrè jih nekoč.

Sedaj pa mi vstaja vprašanje,
Kam bil je bridkejši pogled:
Če v srca trpljenje nekdanje,
Če v duše bodoči trepet!

Spomini.

Tresočih rok iztiče
V predalih žena siva:
Nekdanjih časov priče
Predalce vsako skriva.

Svetnice čudotvorne
Iskri se tu svetinja:
Pred ženo dôbe zorne
Razgrinja se blaginja!

Tedaj je še verjela
Svetinji čudoviti,
Mladenka je vesela
Svet mogla v es ljubiti . . .

Tu cveti posušeni:
Na nje in drobne liste
Okó zrè bledi ženi,
Zrè čas ljubezni čiste!

Kakó je tákrat pila
Ljubezni slast in togo . . .
Ta dôba je minila
In mnogo ž njo, premnogo!

Tu dragi še spomini,
O milih znancih priče:
Vsi v grobni spé globini,
A ljubi jih mrličé!

Kar bolečin užila,
Kar slásti mogla piti,
Nikdár ni pozabila,
Ni mogla pozabiti . . .

Kadàr takó pobožno
Svetinje té odkriva,
V samoti svoji tožno
Premišlja žena siva:

Prišla je srcu zima,
A mislij ni ji vzela —
Da ni spominov nima,
Kakó naj bi živila ?

Zlató.

Iz temne podzemeljske jame
Prihajam na solnce svetló ;
Osuplo, radóstno se name
Ozira človeško okó.

Pač lepa sem jasna kovina,
A često je z mano gorjé ;
Očeta razdvajam in sina,
Brat brata izdaja zamé.

Po svetu razsipljem bogastvo,
A vselej blaginje ni ž njim ;
Ko vzbujam v gradéh veličastvo,
Pa v kočah pohlepnost budim.

Jaz sijem na carskem prestoli
In kitim cerkveni oltar :
S palače oziram se doli,
A kočé ne venčam nikdár.-

Na glavi se kralju leskečem,
Na prsih me nosi junak ;
Nevesti na roki trepečem,
Še deček želi me šibak.

In koder po zemlji potujem,
Vesoljna je moja oblast ;
Tu rádost, tam vzdihanje čujem,
Tu zidam, tam treskam v propast !

Jaz kličem in dvigam na delo
Neštete duhove svetlé —
Kdo ne bi pozivljaj veselo
Na delo blaginje samé ?

A vselej ni delu blagosti,
In sreče ne nosim vsekdár :
Najčešče najblažje kreposti
Pogublja iskreči moj žar !

Iz dnevnika.

I.

Dnevnik prebiram dekliški:
Deklica mila je vanj
Srčno izpoved spisala,
Nádej obilo in sanj.

Tukaj vzdihuje od jeze,
Solze v nje vidim očéh,
Ondu prepeva od sreče,
Jasni poslušam nje smeh . . .

Žive dovolj poezije,
Proze nekoliko vmes —
Deklica, Bog te ohrani,
Deklica, takšna si res!

Kakor zamaknjen prebiram,
Kar zapisala si ti:
Govor se tvojega srca
Meni kot pesem glasi . . .

II.

Kaj bi vesel ne poslušal,
Kadar prepevaš sladkó:
Takšne besede v tej knjigi
Srce poraja samó.

Ali ko vzdiháš in tožiš,
Da ti umira srcé,
Tàkrat, oprôsti, ne gane
Dokaj me tvoje gorjé.

Boli, ki v srci trpečem
Vzbuja resničen vihar,
Takšne v tej dôbi ne piše
V dnevnik nihčè in nikdár!

III.

Vzela mordà boš pozneje
V roko to knjižico spet,
Brala iz nova zapiske,
Sanje iz blaženih let.

Glej, in takrát se blestele
Solze ti bodo v očéh,
Tàkrat, bojim se, plakala
Bodeš ob mnogih grobéh! —

Bogat si bil ...

Bogat si bil, kakó bogat!
A zdaj ne veš, ob čem živeti;
Gospodski družbi ljubljen brat,
Zdaj sam stojiš na širem sveti.

Hudó je to — tegà doslej
V veselja dnevih nisi vedel,
A znal boš dobro v dôbi tej,
Ko trdoslužen kruh boš jedel.

Ob hišnem oglu tu sloniš
In zreš po ulicah nizzdoli,
Brezglasno na ljudi strmiš —
Ta šum okoli in okoli!

Prečuden je gotovo svet
In ljudstvo to prečudno tudi;
Osupel gledaš in prevzet,
Kakó se vsak borí in trudi.

Kakó se bodeš ti boril
In trudil z mehкими rokami?
Ne skrbi: Svet te bo učil,
Učili dnevi tožni sámí . . .

Oh, lep je ta pogled nazaj,
Na komaj prešle zlate čase:
Še jedenkrat poglej sijaj,
Še jedenkrat prebij jih zase!

V dvorani knežji bivaš spet,
Veselo stopaš v družbo jasno,
Pozdravljaš zbor gospâ, deklet
In ondu drugov tolpo glasno.

Trobenta poje in piščal —
Srečnejše ni od družbe vaše!
Bogastvo, kras in lišp svetál —
Plesajte mi, praznite čaše!

«Življenje vender je lepó,
Ko solnce nam blaginje sije;
Okó raduj se in uhó,
Bedak, kdor sam za sebe žije!

«Bedak, če kruh s solzami ješ — —»
Gorjé, zdaj sèn je tvoj pobegnil;
Srdit stojiš in zreš in veš:
Težák te je s tovorom dregnil.

Pogled njegov te srep zadel
Izpod obrvij je košatih,
Besedo trpko razumèl
O postopačih si bogatih!

Zasekala se je v srcé . . .
V okó ti bridka solza sili:
Kdo vé, kdaj srečaš ga in kjé,
Sam — delavec v platnenem krili! —

Ob suši.

O čuj, prirodnih sil Gospod,
Kaj prosi naš ubogi rod!
Roseč na zemljo solze žgoče,
Ječimo k Tebi mi brez nad —
Ne daj, naš Bog, ne daj, naš Oče,
Da zvene cvet, umrje sad,
Okrêpi ga Tvoj rešni hlad...
Na polji vene setev mlada,
Ko pali jo ognjeni soj;
Ne daj, da zvene nam brez sada,
Da znoj samó in solz nebroj
Tej setvi bil bi žgoč napoj!...
Kakó zaupno drobna zrna
Trosili smo v rodilno prst:
«Pokojno krij vas zemlja črna,
Da obrodite sad nam čvrst!»

Kakó iz dnà pobožne duše
Prosili smo : «Neviht in suše
Obvárui nas, dobrotni Bog !»
Ti z migljajem presvetih rok
Odvnil si nam srd viharja,
A suše ne, gorjé, gorjé !
Ko roka Tvoja nas udarja,
Tedaj nam pač tekó solzé,
A srca naša Te časté !
Oh, pošlji v ta pekoči zrak
Le en oblak, le en oblak !
Iz njega rosa blagodejna
Privri na polja naša žejna,
Da krepko vzklije mlada rast
In v srcih naših up in slast !
Oh, če je Tvoja sveta volja,
Usliši prošenj naših glas ;
Prostri rokó čez naša polja,
Poživi zopet zlati klas ;
Prostri rokó čez drevje sadno,
Čez njive naše, vrt in log,
Oživi zopet rast pomladno,
Usliši nas, osreči, Bog ! —

Pregnani kralj.

List za listom trepeče
Z drevja na zémľjo suh;
Nanje gleda bridkostno
Sivi pogozdni duh.

Prazno njegovo kraljevstvo,
Rokam izvita oblast,
Krona razbita in žezlo,
Strta kraljéva čast.

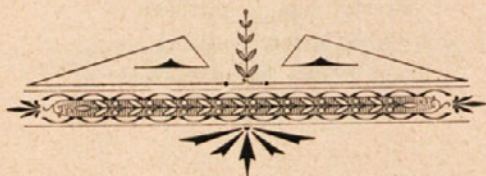
Tu v zelenji in cvetji
Prestol je stal njegov;
Zdaj je zvenelo zelenje,
Videti ni cvetóv.

Prestol sam je razrušen,
Njega lastnik pregnan —
Kaj bridkó bi ne vzdihal,
Kaj bi ne gledal mračan?

Glásno po vejah velih
Vétrov posmeh vrší,
Spodaj pregnanemu kralju
Stopajo sólze v očí . . .

Ob vodi.

Stal ponoči sem ob vodi
In vršenje čul valov,
Iz vršenja pa odmeval
Vrišč povodnih je duhov.

Spodaj v jezeru brezdanjem
Ples in pir se je slavil,
Spodaj časih iz valovja
Smeh in jok se je glasil.

In pokojno mesec z néba
Med oblaki je sijal,
V jezeru pa gosto trsje
Veter je lahnó majal . . .

Kaj li sanjaš, srce moje?
Saj to ni bil šum valov
In na dnù zelene vode
Tudi ni biló duhov.

V tebi, tebi le zvenelo
Kakor jok je, kakor smeh,
Tebi, tebi le podobe
Vstajajo o prejšnjih dneh!

Božični večer.

Na sredi gozda, v led vkovane,
Stojé zelene smrečice;
Na njih goré do ure rane
Božične jasne svečice.

Z nebá so angeljci povili
Med nje premnogo svetlo vez,
Zlatá po njih so natrosili,
Kristalov dragocenih vmes.

In kot molila v tajnih glasih
Pogozdna bitja bi v nebó,
Takó zveni mi rahlo časih
Iz nôči jasne na uhó.

In kakor petje bi zvenelo,
Igrá po drevji glas stoter,
Da v svetem miru gozd veselo
Slavi božični svoj večer!

Prestol.

Med snegom na skalovji
Postavljen je prestol;
Tam večni mraz veluje,
Otrplo zroč nizdol.

Na vse strani oklepa
Kraljevstvo snéžen pas,
Življenje čez ne seza,
Zatrt je sleharn glas.

Ob stolu velikani
Stojé vkovani v srèn,
Kot bi sanjali s kraljem
Neznan, stoleten sèn . . .

In ko takó brez glasa
Obkrožajo prestol,
Smrt sama s tiho grozo
Od njih beží nizdol . . .

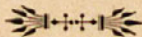
Zaprto srcé.

Če kdo po svetu živem
Z zaprtim srcem hodi,
Prijatelj moj, po krivem
Nikoli ga ne sodi!

Kdo vé, kakó zagrenil
Ta svet mu je veselje,
Da upe je zaklenil
V srcé in prejšnje želje . . .

In to pomisli tudi:
Kdor nima blága, zláta,
Izvestno se ne trudi,
Da bi zaklepal vrata!

Najlepša častitka.

V stanici zaprti sediš
Pri mizi, dekletce, slovesno;
Na pôlo popirja strmiš,
In čelo se guba ti resno.

Kaj? Stihi? — «Preljubi moj ded,
Če moja častitka ti prija»...
Nastopnih ne ločim besed —
Oh, težka je res poezija!

Hotela za rojstveni dan
Častitko si dedu zložiti,
Zdaj vidiš: Ves trud je zaman,
Šaj pesem ne more to biti!...

Obupano gledaš pred sé
In stiskaš srdito ročice,
In solze celó ti kropé
Mladostno razžarjeno lice . . .

Čuj, štirinajstletna modrost,
Prav nič mi do srca ne seza
Ta tvoja molčeča bridkost,
Ta žalost in nema ta jeza!

Na ustnih presrčen nasmeh,
Takó se ga jutri oklêni,
Ljubezen naj čita v očéh,
Radóst mu poljub razodeni!

Častitanja lepšega ni,
Bolj pesem nobena ne prija,
Saj sama si, deklica ti,
Živeča takrát poezija! —

Vrata.

Vrata, skozi vas že hodim
Dolgo dôbo, dan na dan!
Vrišč svetá se ves poleže,
Kadar stopim v dom miran.

In takisto skozi vrata
Zadnji svoj nastopim pot,
V dom odidem, kjer ni vrišča,
Ne težav, skrbij in zmot . . .

Po bolezni.

Oj, pridi k meni, dete moje,
Na prsi moje pridi spet!
V okó naj gledam mati tvoje,
Na licih zrem naj prejšnji cvet!

Kadàr takó na mehke láse
Polagam ti ljubeč rokó,
Tedaj spomin na hude čase
Posili mi solzé v okó.

Oh, Bog le vé, kakó v tihoti
Molila nočni sem za té;
Kakó pri tebi, pri siroti,
Jokala sem, to Bog le vé.

A zdaj na lica bleda vrača
Življenja se ti prejšnji cvet —
Radósti moje, sin, ne plača
Z nobeno drugo širi svet!

Pri meni ti, in jaz pri tebi,
Blaginje dražje ni od té,
In da tedaj iskreno ne bi
Pritisnila te na srcé?

Po žalnih dnevih zopet srečna,
Na licih zrem ti prejšnji cvet —
Oj hvala vam, nebesa večna:
Moj sin otet, moj sin otet! . . .

Molitvena knjiga.

Knjiga v srebró okovana,
Vezana v usnje temnó;
Vanjo pred svetlim oltarjem
Gleda mladenka zvestó.

Vrste sicèr obledele,
Toda izginil ni čar:
Često beseda pobožna
Srca uteši vihar.

Molil iz knjige iskreno
Praded je veli nekoč,
Z glasom tresočim pozival
Svojcem in sebi pomoč.

Iste besede pozneje
Molil iz knjige je sin —
Rod je ohranjal za rodom
Knjigi pobožen spomin . . .

V cerkve skrivnostni tihoti
Moli zdaj vnuka iz njé,
Meni pa časov nekdanjih
Slike se v duhu vrsté:

Zdí se mi, kakor zveneli
Tajni glasovi bi tod,
Kakor pred svetlim oltarjem
Molil za vnuko bi rod!

Dva cvetova.

Dva cvetova hranim zvesto:
Prvi cvet, poslednji cvet;
Nanja se oziram često,
Kot spomin bi gledal svet.

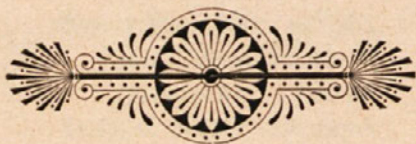
Tebe, prvi cvet pomladni,
Vedrodušen sem slavil;
Tebe, cvet jesenski zadnji,
Rosnih sem očij kropil . . .

Rojstvo, rast, življenje ljubo,
Zemski kras, nebeški soj,
Nočni mraz, vsega pogubo
Zrl sem nemo pred seboj . . .

Zdaj pa cveta zrem zvenela,
Gledam njiju strti kras . . .
Slušaj! . . . Ali oživela
Zopet sta? Odkod ta glas?

«Bil po volji ti usode
Dičen cvet je prvih let —
Kdo pové pa, kakšen bode
Tvojih let — poslednji cvet» . . .

Duh življenja.

Na svet prostrani gledam
Iz zračnih sinjih dalj;
Kraljevstvo meni zemlja,
Jaz nje gospod in kralj!

Karkoli zrem v okrogu,
Vse mōči moje čin!
Brez mene svet bi mrtva
Grmada bil skalin.

Zelenje stvarjam živo,
Cvetove sipljem vmes,
S krasoto svojo kitim
Planino, vrt in les.

Ozračju dajem ptice,
Morjá oživljam val;
V globini zemski žije
Žival in vrhu skal.

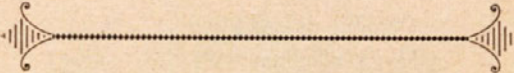
Človeku v prsi diham
Ognjeno svojo moč;
Kadár život ostavim,
Zaprè ga groba noč.

In to vršenje glasno
Jedino moj je stvor;
Radósti in bridkosti
Vsekdár sem jaz izvor.

Karkoli pólje v duši:
Ljubezni jasni čar,
Sovraštva temna sila —
Vse moj, le moj je dar!

Od nekđaj po vsemirji
Že plovem krog in krog —
Čemú? Kdo vé izreči?
Dokđaj? Kdo zná? Le Bog!

Bolnik.

Spotrto dušo, bolen na telesi,
Oj, lastovke, takó sem čakal vas!
Ko zemlja se vesoljna s cvetjem resi,
Blestí hvaležna solza mi v očesi:
Presrečen sem — pomladni gledam čas!

Ne veste vi, kaj ta pomlad pomenja,
Ki toliko mi vzbuja milih nad!
Pač vem: Nebó jednako se razpenja,
Pod njim življenje isto se začenja,
A ta pomlad drugačna je pomlad! . . .

Na blede lice znanci so kazali,
Na medlo zrli so teló skrbeč:
«Ta nosi v prsih zgodnje smrtne káli,

V prerani grob ga bomo pokopali,
Pomladi nove ne ugleda več!... »

A gledam jo! Krepilni dih v prirodi
Močij mi vliva novih v bolni trup;
Skrivnostno snuje mladi čas povsodi,
Veselje ž njim, nebeško dete, hodi,
Srcé prešinja mi življenja up.

Dà, živel bom! Ob meni cvetje vstaja,
Od sreče zemlji se žarí obraz;
Prirode kras na dan neštét prihaja,
Vse poje, vriska, svet se ves pomlaja,
Zakaj bi ž njim se ne pomladil — jaz?

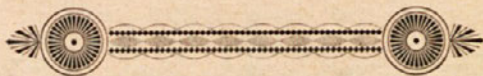
Željno mi zrè okó zelene griče,
V opravo svet je svatovsko odet;
Kakó me zôve k sebi, vabi, miče,
Kakó pozdravlja me, kakó mi kliče
Nazaj veselje davnih, srečnih let!

Ne! Da stojim resnično poleg groba,
Samó bolestno gledal bi nazaj!
A ta pomlad, to žitje, ta svetloba —
Oh, to je moja, zlata moja dôba,
Kakó ne gledal rad bi v ta sijaj?

In živel bom! Nesite me, stopinje,
Med živi svet, na sredo med pomlad!
Ko stvarstvo božje polno je blaginje,
Razpni, moj duh, perut v višave sinje,
Pomlad je tu, čas sanj in novih nad! —

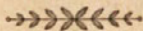
Poročenca.

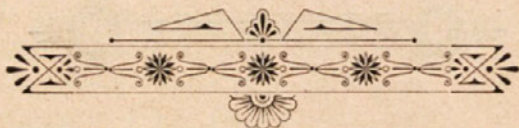

Sever tebe v snežnem svetu
Vzgojil je, ponosni mož,
A nevesta mila, tebe
Vzgojil jug je sredi rož.

Daleč jug in daleč sever,
Milj med njima sto in sto,
A ljubezen jug in sever
V srcih vzgajata gorkó . . .

Gledam vaju; čiste sreče
Vidim vzhod nad vama zlat:
Oj, zanesi Bog, da videl
Sreče té bi kdàj — zapad!

Z doma.

Prodana torej hiša draga,
Kjer bival je za rodom rod —
Težak je pot od tega praga,
Slovó prebridko je odtod!

Gorjé, kdor kakor vi gré z dóma
Iskat domú v široki svet,
Kdor kakor vi z zavestjo roma,
Da v bedo večno je zaklet! . . .

Slabotni ded, ki tu ob skali
Počivaš, tebi je hudó;
V srcé ločitev tebe žali —
Kakó prebiješ jo, kakó!

Nazaj strmiš v minule čase,
Ko bila kočja tvoja last,
Ko z ženo zvesto živel zase
In ž njo delil si žal in slast.

Na domu rodnem si osivel,
Moči najboljše pustil tod,
Sedaj si to, oh, to doživel,
Da položé te v grob — drugod!

In ti, nesrečni sin in oče,
Ki poleg deda bled stojiš,
Srcé po domu tebi joče,
A siloma solzé dušiš!

Bog vé, da delal si pošteno
V življenja solnčnih, temnih dneh,
Za deco trudil se in ženo —
Kdo našel kje bi velik greh?

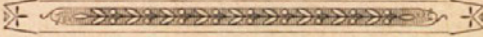
Tak greh, da treba pokorila:
Pustiti dom in iti v svet?
Stoj: Greh mordà je misel bila,
Da v bedo večno si zaklet?

Oh, tí pogledi na otroka,
Na žene glasno to bolest . . .
Nikari! Tudi v boli roka
Srdito se ne stiskaj v pest!

Ljubeče roka ta podpiraj
Družino v vseh prihodnjih dneh,
Sočutno ji solzé otiraj
In živi jo na daljnih tleh! . . .

Ničesar ni vam s sabo vzeti:
Spomin samó na rodni kraj!
Bog vôdi vas po širem sveti,
Bog lepših, boljših dnij vam daj!

Bolnici.

Po tesni tvoji sobi
Dan solnčen je razlit;
Hvaležno sklepaš roke,
Ko gledaš božji svit.

Glej, jasno sveti zunaj
Na hrib in log in vrt...
Prekrasni svet pravljlični!
Na vek ti je zaprt...

Nikdár, deklè ubogo,
Stopilo nisi vanj:
Ta sobica je zibel
In grob je tvojih sanj!

Prebridka dôba tvoja:
To sključeno teló
Od nekđaj prikovano
Na posteljo je to!

In vender, ko se z ulic
Vesel oglašá smeh,
Kaj vidim — lahna r adost
Iskr i se ti v očéh?

Tam zunaj se življenja
Raduje zbor otr ok,
In ti? Na ustnih tvojih
Igrá nasmeh, ne jok?

Uklanjam se spoštljivo
Duševni m o i tej —
Oh, koliko prebiti
Bil o ti je doslej,

Da vpričo tuje sreče
Ne  ali te spomin
Telesnega trpljenja
In srčnih bolečin!

Bolnikova molitev.

Za goro tone solnce moje,
Ob meni plove mrak temañ,
Imé zahvaljam, Stvarnik, Tvoje,
Mordà je bil poslednji dan!

Utrujeno okó ozira
Poslednjič se v Tvoj živi svet,
Mladost se davna mi odpira,
Pozabljen čas mi vstaja spet . . .

Brezkončni Bog, Ti meni piti
V življenji dal si mnogo slast,
Dal tudi mnogo bol užiti —
Za vse, za vse Ti bodi čast!

Kakó srcé trepeče moje,
Kakovo moč ima spomin:
Pomlajam se, veselo poje
Pred mano deček — jaz — s planin.

Pred mano zopet moji griči,
Ves svet jedino svetel raj,
Nad mano lahnokrili ptiči,
Vse živo, lépo kot nekdam!

Zdaj stopam v svet, okó zavzeto
Z njegovim krasom se pojí,
Za vse, kar lépo, drago, sveto,
Srcé mladostno mi gorí.

A žal, ta svet mi jemlje vero,
V srcé mi lije bridek strup,
Zatira čustvo mnogotero,
A Ti, Gospod, krepíš moj up!

Kakó odtod bi pač ločiti
Vesel se mogel in miřan?
Ne, ne, takó ne morem iti,
Prebridek je slovesa dan!

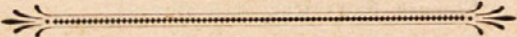
Slovesa dan? Res, dan slovesa,
Ti kličeš me, to vem trpin,
S seboj ne bodem vzel ničesa,
S seboj naj vzamem vsaj spomin!

Spomin na zlate dneve svoje;
A ne spómína na bridkost,
Spomína ne na dušne boje,
Spomin na mirno le radost!

Kar meni svet je zlega storil,
Pozabljeno je v uri tej,
Kar jaz komú — Ti veš, pokoril,
Kesal sem se dovolj doslej!

Gospod, Ti kličeš, in Očeta
Poslušam Te in grem odtod,
V višave solnčne grem iz svéta,
Ves Tvoj, jedino Tvoj, Gospod! —

List zvenèl.

Glasan je svet, kjer pot gré tvoja,
A, sivi mož, kakó miran
Ti hodiš sredi nepokoja,
Kakó miran, kakó hladan!

In kaj ne bi? Med sé ne miče
Te več ta glasni, mladi svet;
Vrstnike tvoje kot mrličè
Grob krije že premnogo let...

In dôba, ki ob tebi veje,
Drugačen rod kot prej rodí;
Ta novi rod te ne umeje,
In njega ne umeješ ti...

Pozabljen rod! Ti sam na sveti,
Ti sam, neznan in vender znan!
Kakó li mora to boleti...
Ti sam in rod tvoj pokopan!

Ne rod samó! Njegovi vzori,
Vrlin njegovih sto in sto —
Povej, ubogi mož, govòri,
Kakó skelí in peče to!

Oj, blag pogled na mlada leta,
Ki časih kot ponoči žar
Pokaže čuda ti nešteta,
Odkrije dôbe t v o j e čar!

Drevó življenja v nji premnoge
Rodilo liste je povsod,
A ko prišlè so sape stroge,
Odpali so, izginil rod . . .

Le ti živiš! — Težká usoda,
Takó živeti osamèl,
Živeti sam od vsega roda
In mreti kakor — list zvenèl! . . .

Pred nastopom.

Prizor iz umetnikovega življenja.

Pričel bom torej! . . . Nekaj še trenutij,
In gledališki oder se odprè
Očém zvedavim zbranega občinstva . . .
Zamolkel šum mi bije na uhó,
Vmes godbe se razlegajo glasovi —
Resnično: Kadar vzplava zástor óni,
Tedaj naj dvignem se, ponosno stopim
V opravi dragoceni pred gospôdo . . .
Na oder jaz? In zdaj? Z razvnetim licem,
Katero mrzli smrtni znoj rosí,
Z očmí, ki toli gledajo mračnó,
S šibečimi nogami — jaz? Na oder? . . .
Na oder! . . . Že jih gledam pred seboj,
Pogledov vidim sto uprtih váse,
Glasú nobenega po širem hramu —
Zdaj moj se dvigne glas! A kakšen glas!

Takó ne poje pevec, čegar slava
 Razširila se je v dežele daljne,
 To glas tresoč je, grenek, zadušen,
 In ko izvija stiskanim se prsim,
 Takrät se zdí mi, da blesté na njem
 Solzé se bridke . . . Peti, peti jaz!
 Moj spev da bodi jasen spev veselja,
 Da dvigujé se sam v višave svetle,
 Dviguj s seboj i poslušalce té? —
 Nikakor, danes ne, nocoj ni môči! . . .
 Krasóto mnogo gledal bom pred sabo,
 Bogastvo v krilu svilenem in zlatem,
 Obrazov sto in sto mladostno lepih.
 Gospóde žlahtne plemeniti zbor,
 Vse to bom gledal, ali oh, kakó!
 S telesnimi očmí, nikoli z dušo!
 Duh moj ni tu, duh moj prebiva zdaj
 V preprostem, tesnem, polumračnem domu,
 Kjer bleda žena grudi se na tleh,
 Kjer v bolečinah stoče milo dete —
 Ta bleda žena m o j a, dete m o j e,
 In ko umira mi, kakó bi pel?
 Zaprti sta očesci ljubljencu,
 Na čelo vroče stopa smrtni znoj,
 V trepetu vije se telesce drobno,
 Težak je dih, sedaj — sedaj zastaja . . .

Uboga žena, miljenec trpeči,
Takó sem vaju pustil brez solzâ,
Sòprog brezčuten, oče grozovit,
In šel, da pojem tod v dvorani svetli?
A vender: Še mi žije up slaboten:
Mordà dobrotno spanje okrepčá
Jedinca mi, mordà domov dospevši,
Ugledam na obrazku nežen smeh,
Začujem rahle dihe . . . Bog, zanesi mi,
Usmiljen bodi mladi sreči moji,
Ne daj, da v snežnobelem oblačilu,
Med cvetjem bi ugledal milo dete,
Ob njem voščenih sveč drhteče luči —
Ne daj, moj Bog; iz dnà plačočé duše
Tod kličem Ti: Ne daj, dobrotni Bog! . . .
Da ženo bi ugledal jokajočo
In bral iz milih solznih nje pogledov
Očitanje bridkostno, da sem mogel
Prepevati, ko je umiral sin!
Duh blagi Ti, ki gledaš mi v srcé,
Ti veš, kakó bolest mi grebe v duši,
Ti znaš, kaj terja svet, da neizprosno
Poslednjo kapljo terjal bi krvi
Od ónega, ki suženj je njegov!
In suženj sem in suženj mu ostanem:
Umetnost moja mi jedino dóbro,

In petje tudi danes mi dolžnost! . . .
Ne, óni svet, ki tu nocoj je zbran,
Da slušal zvonke moje bi glasove,
Pojil okó z veselimi prizori,
Ta svet ne ume žale igre moje!
«Umetnik, poj, zató živiš, da poješ,
Da s petjem nam razveseljuješ dušo,
Kaj li sicèr si, da srcé imaš,
Katero ti utriplje od bridkosti,
Kdo vprašal bi, čemú? . . . Umetnik, poj!»

Res, pel, gospôda, bodem, plemenita!
In póči mi užaljeno srcé!
O sreči bodem pel ljubezni zveste,
Katero sem v življenji sam užil,
O nežnih upih in veselih hipih,
Zajedno bridko pesem bolečin!
In če naposled silen, rezek glas
Izvije se, gospôda, oprostite!
Nocoj samó še pojem vam takó,
Začujte torej duše strte spev,
Začujte glas — dovolj! Že dviga se
Raz oder zástor — godba — šum pojema,
Sedaj naprej, sedaj je ura moja:
Otrok umira, oče bode pel —
Zanesi, Bog, očetovski me sodi! —

Ob spominski plošči.

V gorah ob nizki hiši
Danès je zbrana vas;
Ob koči z odra sliši
Govornikov se glas.

Vse tiho, vse poslušá . . .
«On, ki se tu rodil,
To bil je zlata duša,
Mož plemenit je bil».

Na plošči ondu blésti
Njegovo se imé:
Rojaki, bratje zvesti
Njegov spomin časté . . .

Ti sivi mož ob strani,
Kaj zreš ob tlà srepó?
Kaj ti obraz nabrani
Prelétuje takó?

Tam z odra se goreče
Jedinec tvoj slavi,
Besede té časteče
Kot v snù poslušáš ti . . .

In kakor v davnem časi
Zreš njega pred seboj;
Ta deček kodrolasi,
To je jedinec tvoj . . .

Kakó pò trati skače,
Kakó je živ, vesel!
Oh, tebi ni drugače,
Kot da bi ga objel!

In dolga, dolga vrsta
Najlepših slik in sanj,
Na konci vrste — krsta . . .
V nji on . . . Kaj gledáš vanj?

Kaj gledaš vanj v trepetu,
Kot sam bi ne verjel,
Da res je Bog očetu
Sinú na veke vzel? . . .

Opešal si, osivel
Od ónih bridkih dob;
Zdaj dan si zlat doživel,
Zdaj rad bi legel v grob.

Čuj: «Slava mu!» grmeče
Zvení od vseh stranij —
Solzé gorjá in sreče
Vró tebi iz očij! —

Kantata

ob odkritji Vodnikovskega spomenika
v Ljubljani.

Razkrit je kip . . . Na ónem mesti
Kjer delal si za národ Svoj,
Živeč le zanj v ljubezni zvesti,
Postavljen spomenik je Tvoj!
Mi vijemo ob njem spomine
Iz Tvoje, naše zgodovine! . . .
Grenkó - sladak je pač spomin:
V minule dni okó nam gleda,
Kar gleda, to je dedov beda,
A Ti, Slovenov prvi sin,
Glasnik si prvi njih vrlin.

Glasnik - vodnik ! Navdušen glas
Poslal si v mesto, trg in vas,
Da oživela bi beseda,
Očetov glas na rodnih tleh.
Ostrmel ded je v glasih teh :
Kar čul je v teku davnih časov,
Zaslišal je iz Tvojih glasov !
In zbistril se je vid mračan,
In z novo silo se pričelo
Pokojno je, duševno delo,
Slovenstvu vstal je lepši dan !

Izgubil je s Tabo
Vodnika naš ded ;
Kot prvega pevca
Slavi Te naš svet.

Globoko nam v duši
Klic žije glasan,
Navdušena pesem :
« Ilirija, vstani ! »

« Slovenija, vstan' ! »
Prepevamo mi ;
Ne peli bi tega,
Da nisi žil — Ti !

Tod zreš na nas! ... Na ónem mesti,
Kjer delal si za národ Svoj,
Živeč le zanj v ljubezni zvesti,
Odkrili spomenik smo Tvoj.
Iz pesmij pletemo Ti lovor,
V slovesen spev se zlija govor :

Po Tebi ni hčere -
Ne sina biló,
Dovolj je spomina,
Te pesmi pojó!»

V blagósti dneh in dneh nezgode
Slavil Te rod hvaležni bode ;
Naš prvi pevec Valentin,
Da večno žil bi Tvoj spomin! —

Brez sadú.

Zaprt si, deček, v tesen stan;
A zunaj se odklepa
Brezmejen dom, priroda lepa;
Ljudij veselih zbor glasan
Hití v ta dom čez hrib in plan . . .
Ti zreš kopneč v zelenje bodro,
V nebá strmiš poslopje modro,
Poslušáš petje drobnih ptic
In umeš njih vabeči klic!
Kakó je vse življenja polno
In oh, kakó lepó!
Na sredi cvetnih trat
Igrá se rod vesel in mlad,
A tebi je okó solznó,
Telesce mraz ti stresa bolno . . .

Ta svetli žar,
Ki svet vesoljni greje,
Nikdár ne greje te, nikdár!
Ljubezen slepa ne umeje,
Da krepki zrak
Očvrstil bi život šibak!
Oh, deček ti, uboga stvar,
Roditeljev skrbí ljubeče
Življenja ne dadé ti sreče...
In če ti dojde kdàj prostost,
Kakó li gledal boš v mladost?
Oj, tàkrat, kdo pač vé:
Zapró ti še — srcé!
Zapró srcé ti čustvom vnetim,
Zapró duhá ti vzorom svetim,
In to največje bo gorjé!...
Mladost je tvoja brez cvetú
In če se vender kdàj razvije,
Iz nje morda življenje vzklije,
Življenje prazno, brez sadú! —

Med svet.

Ti svoj korak z veselo nado
Namerjaš zdaj v šumeči svet;
Oh, Bog s teboj, dekletce mlado,
Bil čas je lep detinskih let!

Enkrát samó na leta lepa
V slovó ozri se še nazaj!
Za tabo se na vek zaklepa
Detinstva božjelepi raj!

Kaj puščaš v njem, tegà ne slutiš,
Ko svet se ti razgrinja nov;
V pokojnem srci še ne čutiš
Njegà viharjev in vetrov!

Saj jemlješ s sabo nade same,
Zaklad so nade ti jedin;
Gorjé, če jih nevihta vzame,
Da skoperniš od bolečin! . . .

Postoj, postoj! Kakó boječe
Zdaj hipoma ti zrè okó;
Srcé ti gine koperneče —
Grenkó pač vsako je slovó.

In to slovó! — V usodni uri
Dozorel ti je duše cvet;
Detinstvo ti zaklepa duri,
Neznan leží pred tabo svet.

Kot zrla bi v nebó odprto,
Ti zrla si v detinstva raj;
Zanesi Bog, da z dušo strto
Kdáj gledala bi vanj nazaj! . . .

Fata Morgana.

Ob skalnati steni slonim;
Nad mano v razpaljenem zraki
Veslajo lahkotni oblaki;
Sanjavo oziram se k njim.

Neploden in pust je ta svet,
Kjer potnik samotni počivam,
In vender, lepó je, kar snivam
Iz davnih, iz blaženih let! . . .

Kjer zemlji se bliža nebó,
Tam čuda kažó se neznana . . .
Pozdravljena, Fata Morgana —
Res, tebe mi gleda okó!

Kakove lepote povsod:
Karkoli sem gledal kdaj v mislih,
Karkoli mi bilo kdaj v čislih,
Vse zopet razgrinja se tod.

Visoko postavljen je hram —
Kdo ne bi lastniku zavidal?
Jaz sam sem ga ondu sezidal,
Okrasil z bogastvom ga sam!

Tam žijem, in rádot samó
Odmeva po jasnih prostorih,
Po sobah, vrtovih, po dvorih —
Lepó je življenje, lepó!

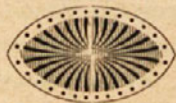
Prostoren grad zlati je moj —
Vi, znanci, prijatelji zvesti,
Zdravstvijte na moji posesti,
Zdravstvijte, živite z menoj!

Kar vzorov gojili smo kdaj,
Vse kaže se tukaj v resnici . . .
Kaj vaši mi pričajo klici?
«Oh, to je naš zemeljski raj!»

In glejte še dalje ondot:
Krasnà se prostira dežela,
Bogata so mesta in sela —
«Presrečen tu biva naš rod!»

Vse naša, le naša posest!...
Kakó bi srcé ne vzkipeló:
«Bog živi prosvete nam delo
V prid naših pokrajin in mest!» —

A zdajci... izginila spet
Prikazen nebeška je v zraki,
Zakrili so solnce oblaki...
Bil sèn le iz davnih je let! —

Čemú?

Zatohla soba pod streho . . .
Glej, baš mrliča iz njé
Odnegli so po stopnicah;
Ob odru še luči goré.

Kdo, vprašate, živel je tukaj?
Pozabljen je pevec bil;
V samoti je tu spominom
In slavi nekdanji žil . . .

Premnog po stenah golih
Usehel je venec pripet,
Med venci se mnog posušil
Živó je dehteči cvet.

Na vence je in cvetove
Gasneče mu zrlo okó,
Obstalo na njih kot v sanjah,
Ko duh je ostavljal teló.

In smeh se nepopisen
Po lici je bledem razlil —
Takó se smeje, kdor nekdej
Češčen in slavljen je bil!

Ropot in šum po stopnicah:
Razdirat prišli so že
Oskromni mrtvaški oder —
Ugasnejo luči bledé.

In zdajci tudi venec
Za vencem z zidú je posnet,
Pohojen takisto je ž njimi
Na tleh za cvetom cvet . . .

Na veke je zopet življenje
Izginilo brez sledú.
Kdo, vprašate, živel je tukaj?
Kdo? Rajši vprašajte — čemú!

Misel.

Misel, kaj te k meni
Nese višnji lèt?
Pesem je končana,
Kaj mi tvoj šepèt? —

«V duše kraljevini
Vladam jaz brez mej,
Nič me ne ustavi —
Spet sem tukaj, glej!

«Pnem se nad oblake,
V zemski stopam rov,
V grad prihajam beli
In pod koče krov.

«Božja hčerka snujem
Tvorov sto in sto,

Ves uspeh človeštva
Moj je tvor samó.

«Srečo ti prinašam,
Žalost tudi, strah,
Dvigam te v nebesa,
Nosim v zemski prah.

«Kamorkoli v stvarstvo
Bistrih zreš očij,
S tabo hodi misel
Do poslednjih dnij.

«Pa da bi ne prišla,
Ko si sklenil že ?
Znaj, le jaz sem pesmi
Dala ti vse té!» ...

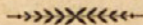

Vsebina.

	Stran
* Ljubljani v posveto	5
Njegovemu Veličanstvu cesarju Frančišku Jožefu I. ob Njega prihodu v Ljubljano	9
Pesem o pesmi	13
Simonu Gregorčiču ob njegovi 50-letnici .	22
Prolog pri slavnostni otvoritvi deželnega gledališča v Ljubljani	31
Vijola	36
Goslarju	38
Mejnik	40
Na cesti	42
● O mraku	44
V spominski knjigi	46
● * Na tujih tleh	48
* Doma	50
Na božji poti	52
Zdravijca	54
Čas-slikar	56
Brez besed	58
Povesti poezije	59
Ob gozdnem križi I., II.	60
V starem gradu I., II.	62
Angelček	64
Bajni gostje	66
Najlepša pravljica	68
Božja poezija	71
Gozdno svetišče	73
* Pomladni spomin	75
Božji poslanci	77
Smreka	79

Pesmi, zaznamenovane z zvezdico *, še niso bile natisnjene.

	Stran
* Kapela	81
Igrača	83
* Pravljični svet	85
V gorah	87
Vprašanje	90
Spomini	91
* Zlató	94
Iz dnevnika I., II., III.	96
* Bogat si bil	99
Ob suši	102
Pregnani kralj	104
Ob vodi	106
Božični večer	108
Prestol	110
* Zaprto srcé	112
Najlepša častitka	113
* Vrata	115
Po bolezni	116
Molitvena knjiga	118
Dva cvetova	120
* Duh življenja	122
Bolnik	124
Poročenca	127
Z doma	128
Bolnici	131
Bolnikova molitev	133
List zvenél	136
Pred nastopom	138
* Ob spominski plošči	142
Kantata ob odkritji Vodnikovega spome- nika v Ljubljani	145
Brez sadú	148
Med svet	150
Fata Morgana	152
Čemú	155
* Misel	157

Književno naznanilo.

V zalogi naše fiskarne izšel je:

„Bele noči“,

sentimentalen roman (iz spominov sanjalca).

Roman je spisal znameniti ruski pisatelj Th. M.

Dostojevskij, poslovenil pa J. J. Kogej.

Kdor nam pošlje 25 kr., dobi ga poštnine prosto.

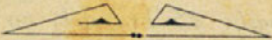
V prihodnjem snopiču „Slov. knjižnice“ 15. julija 1895. izide narodna drama: „Materin blagoslov“, v verzih spisal Anton Mlodič vitez Sabladoski, c. kr. deželni šolski nadzornik. Dejanje se vrši v Kobaridu, v času, ko je med ljudstvom prava živa nada za predelsko železnico. Osebe so skoro vse še žive. —

Tekom poletja izide tudi ukusno fiskano drugo izdanje izbranih pesmij Simona Gregorčiča.

Ljubiteljem slovenske lepe knjige se priporoča

„Goriška fiskarna“ A. Gabršček.

Cena naročnikom 30, nenaročnikom 50 kr.

